

276, 280; XVIII, 88, 96, 99; XX, 110, 317; XXI, 212, 308; XXII, 105-106; XXIV, 56, 128; XXVI, 288; *A'yânü's-Şî'a*, IX, 188; Said Amir Arjomand, *The Shadow of God and the Hidden Imam*, Chicago 1984, s. 311; Hossein Modarressi Tabâtabâi, *An Introduction to Shi'i Law*, London 1984, s. 50-52, 248 [İndeks]; M. Momen, *An Introduction to Shi'i Islam*, New Haven-London 1985, s. 112-118; Kays Âl-i Kays, *el-İrâniyyûn*, III, 465-470; Ali Fâzil el-Kâinî en-Necefi, *Mu'cemü mü'ellifi's-Şî'a*, Kum 1405, s. 209; a.m.f., "Fihrisü mahtû-tâtî Mektebeti'l-Kâ'ini-İ", *Türâşûnâ*, XIII/49, Kum 1418, s. 155; XIII/50-51 (1418), s. 340, 367; Ahmed el-Hüseynî, *Telâmizetü'l-'Allâme el-Meclisi*, Kum 1410, s. 15, 35, 56, 66, 128, 139; M. Ali el-En-sârî, *el-Mevsû'atü'l-fikhiyyetü'l-müeyssere*, Kum 1415, I, 50-52; W. Floor, *Safavid Government Institutions*, California 2001, s. 34, 37; Mazlum Uyar, *Şiî Ülemânın Otoritesinin Temelleri*, İstanbul 2004, s. 107-178; Kemâl Seyyid, *Nüşû' ve sukûtü'd-devleti's-Sa'feviyye*, Kum 1426/2005, s. 208, 226-227, 237-248; N. Calder, "Legitimacy and Accomodation in Safavid Iran: The Juristic Theory of Muhammad Baqir al-Sabzavari (d. 1090/1679)", *Iran*, XXV, London 1987, s. 91-105; *Abstracta Iranica*, XXII, Tehéran 1999, s. 188, 218; A. J. Newman, "Şafawids", *EP* (Ing.), VIII, 777-782.

ALİ HAKAN ÇAVUŞOĞLU

SECÂH

(سجاح)

Ümmü Sâdir Secâh bint el-Hâris b. Süveyd et-Temîmiyye (ö. 41/661'den sonra)

Peygamberlik iddiasında bulunan bir kadın.

Baba tarafından Temîm kabilesinin Yerbû' koluna, anne tarafından çoğunluğu hıristiyan olan Benî Tağlib'e mensup olduğu rivayet edilir. Künyesini Secâh bint Evs b. Hık b. Üsâme şeklinde kaydedenler de vardır (Belâzürî, s. 144). Peygamberlik iddiasında bulunmadan önce hıristiyan olduğu, bu dini iyi bildiği, ayrıca kâhinlik yaptığı belirtilmektedir. Temîm kabilesine mensup Seyf b. Ömer'in Taberî'nin aktardığı rivayetlerine göre (*Tarih*, I, 1908 vd.). Secâh, Resûl-i Ekrem'in vefatından hemen sonra el-Cezîre'de peygamberlik iddiasında bulunmuş, Rebîa, Tağlib, Nemr, Şeybân ve İyâd kabilelerinden topladığı birçok kişinin başına geçerek Medine'ye yürümek için kabilesi Temîm'in yaşadığı Yemâme taraflarına hareket etmiştir (11/632). Temîm kabilesinin bazı kolları Hz. Peygamber'in vefatının ardından İslâmiyet'e bağlı kalırken Secâh'ın mensup olduğu ve reisliğini Mâlik b. Nüveyre'nin yaptığı Yerbû' ile reisliğini Vekî' b. Mâlik'in yaptığı Mâlik kabilesi zekât vermek istemediklerini belirterek irtidat etmiştir. Secâh, Mâlik ve

Vekî' ile Hazn adlı yerde buluşarak onların desteğini sağlamış, ancak bu iki kabileden ileri gelen bazı kimselerin ittifaka karşı çıkarak kabilesini terketmeleri üzerine Mâlik b. Nüveyre, Secâh'a Medine'ye yürümek yerine, kendilerine katılmayan Temîmliler'e karşı yürümeyi tavsiye etmiş, o da önce Ribâb kabilesine saldırmış, saldırıyı daha evvel haber alan ve hazırlıklı olan Ribâblılar karşısında mağlûp olunca yolunu değiştirerek Nibâc'a gelmiş, burada Benî Amr kabilesiyle yaptığı savaşı da kaybetmiştir. Bu başarısızlıktan ve Mâlik b. Nüveyre ile Vekî' b. Mâlik'in de kendisinden ayrılmasından sonra askerleriyle birlikte Müseylimetülkezzâb'ın kabilesi Benî Hanife'nin yurdu Yemâme'ye yönelmiştir. Bir taraftan müslümanlarla mücadele etmekte olan Müseylimetülkezzâb bunu öğrenince endişeye kapılmış, hediyeler gönderip bir heyetle kendisini ziyarete geleceğini bildiren Secâh'tan eman istemiş, ziyaret sırasında yeryüzünün yarısının Benî Hanife'ye ait olduğunu, diğer yarısının da eğer âdil olsaydı Kureys kabilesinin olacağını, ancak Kureys'in bunu kabul etmesi üzerine Allah'ın bu kısmı Secâh'a verdiğini söylemiş, vahiy olarak geldiğini iddia ettiği bazı sözlerini okumuştur. Müseylimetülkezzâb'ın bu teklifini kabul eden Secâh, Yemâme'nin mahsulünün yarısını alıp gelecek yıla ait yarısını daha sonra kendisine getirmeleri için üç adamını orada bırakmış, peygamberlik iddiasından vazgeçerek dayılarının toprağı el-Cezîre'ye dönmüştür.

Seyf b. Ömer dışındaki râvilerin haberlerinde Secâh'ın Müseylimetülkezzâb ile görüşmesi çok farklı şekilde anlatılmaktadır. Müseylime, Benî Hanife yurduna gelen Secâh'ı kendisiyle baş başa görüşmeye ikna edip ona güya vahiy mahsulü olan müstehcen sözler söylemiş, özel bir çadırda üç günlüğüne evlenerek beraber olduktan sonra kendisi adına Secâh'ın peygamberlik iddiasından vazgeçmesini sağlamıştır. Ardından Secâh bu gelişmeleri taraftarlarına anlatmış, mehir olarak hiçbir şey almamış olmasına gösterdikleri tepki üzerine tekrar Müseylime'nin yanına gidip mehrini istemiş, o da beş vakit namazdan sabah ve yatsı namazlarını kaldırdığını bildirmiştir (a.g.e., I, 1917-1919). Belâzürî'nin bir rivayetine göre Secâh, Müseylimetülkezzâb'ın öldürülmesinden sonra kardeşlerinin yurduna dönmüştür (*Fütûh*, s. 145). Secâh'ın Muâviye'nin iktidara geldiği 41 (661) yılında birçok kabilenin yerinin değiştirilmesi sırasında Kûfe'ye yerleştiği ve müslüman olarak orada öldüğü,

diğer bazı rivayetlerde ise Yemâme'den Temîm kabilesinin yerleştiği Basra'ya geçtiği ve orada öldüğü nakledilir (a.g.e., s. 144-145).

BİBLİYOGRAFYA :

Vâkıdî, *Kitâbü'r-Ridde* (nşr. Muhammed Hamîdullah), Paris 1409/1989, s. 31, 61-63; Belâzürî, *Fütûh* (Fayda), s. 144-145; Taberî, *Tarih* (de Goeye), I, 1908-1921, 1930; Ebû'l-Ferec el-İsfahânî, *Ahbârü'n-nisâ' fi Kitâbi'l-Egâni* (nşr. Abdülemîr Mühennâ), Beyrut 1409/1988, s. 150-153; İbn Hubeys, *Gazavât* (nşr. Süheyl Zekkâr), Beyrut 1412/1992, I, 56-57; Kelât, *el-Hilâfetü'r-râside ve'l-butûletü'l-hâlide fi hürûbi'r-ridde* (nşr. Ahmed Guneym), Kahire 1399/1979, s. 81-82; Nüveyrî, *Nihâyetü'l-ereb*, XIX, 75-81; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), VII, 723; L. Caetani, *İslâm Tarihi* (trc. Hüseyin Cahid), İstanbul 1926, VIII, 328 vd.; IX, 28 vd.; J. Wellhausen, *İslâmın En Eski Tarihinin Giriş* (trc. Fikret İşıltan), İstanbul 1960, s. 9-12, 14-16, 39-41; Bahriye Üçok, *İslâmdan Dönerler ve Yalancı Peygamberler* (Hicri 7-11. Yıllar), Ankara 1967, s. 68-79; a.m.f., "Ridde", *ACİİFD*, VII (1960), s. 97-113; Riyâd Mustafa el-Abdullah, *Mimmin idde'au'ü'n-nübüvve*, Beyrut 1414/1994, s. 55-63; Neşet Çağatay, "Secâh", *İA*, X, 300-301; V. Vacca, "Sadjâh", *EP* (Fr.), VIII, 759-760.

MUSTAFA FAYDA

SECÂVEND

(السجاوند)

Tilâvet sırasında mâna açısından vakfetmenin gerekli veya isabetsiz olduğu yerleri belirtmek üzere konan işaretlere verilen isim (bk. MUSHAF).

SECÂVENDÎ,

Muhammed b. Muhammed

(محمد بن محمد السجاوندي)

Ebû Tâhir Sirâcüddîn Muhammed b. Muhammed b. Abdîrreşid es-Secâvendî (ö. 596/1200'den sonra)

Ferâize dair eseriyle tanınan Hanefî fakihî, hesap âlimi.

Hayatına dair yeterli bilgi yoktur. Eski ve yeni biyografi kaynakları yanında *el-En-sâb*, *el-Lübâb* ve *Mu'cemü'l-büldân* gibi yaygın eserler onun hakkında bilgi vermemekte, Zirikî de lugat ve coğrafya kitaplarında Secâvend'e dair bir şey bulamadığını belirtmektedir. Bu zatın nisbet edildiği Secâvend, Sekâvend'in (Segâvend) Arapça şeklidir (Dihhudâ, VIII, 12069, 12080). İbn Havkal, Horasan bölgesi hakkında bilgi verirken Belh ile Gazne arasında yer alan Bâmiyân ve Sekâvend'i de sayar (*Şuretü'l-arz*, s. 428, 447). Dihhudâ bir yerde Beyhakî'den naklen Sekâvend'in Gazne civa-